

החברותא

החברותא בשאנן פנימי לחברים גליון מס 542 בס"ד ערש"ק פר' בראשית כ"ה תשרי תשע"ז

פנינים יקרים

אשר נתן לנו תורת אמת וכו' בא"י נותן התורה (ברכת התורה) איתא בגמ' (ב"ב סה) נותן מתנה בעין יפה, הוא נותן גם את הדרך למקום הנתינה. כן הקב"ה נותן לכל אחד ואחד הכח השכן והדרך איך להגיע לתורה...

סמיכות התורה נעוץ סופה בתחילתה ולכל היר החוקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל (סוף דברים) בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ. מלמדנו שהקב"ה משדר מערכות העולמות באותות ומופתים כדי לחזק את האמונה בבריאת העולם כמש"כ בראשית ברא אלקים וכו'.

בראשית ברא וכו' (א, א) רש"י בשם הפסיקתא בשביל התורה ובשביל ישראל שנקרא ראשית נברא העולם. לפי זה יש להבין מדוע לא השיב משה רבינו ע"ה להמלאכים בשעה שעלה למרום שהעולם נברא רק בשביל התורה ובשביל ישראל ולכן מגיעה התורה לנו? אלא שמענת המלאכים היה שאם יתנו התורה לישראל יהיו הם גדולים מהמלאכים כי הנבראים מהלכים ומלאכים עומדים. אמר הקב"ה למשה השיב להם. והשיב כלום יצר הרע יש ביניכם כלומר אתם על כל פנים בטוחים שלא תפלו ממדרגותיכם ח"ו אבל האנוש היצה"ר בתוכו ואם לא נקבל התורה בודאי נפול ממדרגותינו ולכן אנו מוכרחים לקבל את התורה. (מנחת אלימלך לאב"ד ק' ראוהוב)

והארץ היתה תוהו ובוהו וחשך וכו' (א, ב) כתוב אני ה' לא שנית (מלאכי ג) איננו דתליין מיניה ומשכינתא לא אשתני לעולם, אבל לגבי חייביא אשתנו הקב"ה ואסתתר בכמה לבושין ובכמה כסויין ובכמה קליפין שהם תוהו ובוהו וחשך. והנה אחר שידע האדם כלל גדול זה שאין שום מסך מבדיל בינו לבין אלקיו בשעת תורה ותפלה גם שיעלו לפניו כמה מחשבות זרות שהם לבושין וכסויין שהקב"ה מסתתר שם מ"מ אחר שידע האדם שהקב"ה הוא מסתתר שם אין זה הסתרה וזהו ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור.

(מתוך תולדות יעקב יוסף)

בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ והארץ היתה תוהו ובוהו וכו' ורוח אלקים מרחפת על פני המים (א, א) הרמ"א באו"ח (צח, א) ויחשוב קודם התפלה ברוממות הא-ל יתעלה ובשפלות האדם וכו' ועי"ז יבוא לידי יראה, וממילא יבוא לאהבה ע"י התבטלות ע"כ. וזהו בראשית היינו ראשית חכמה יראת ה' יחשוב מקודם ברוממות א-ל ובשפלות עצמו את השמים רוממות א-ל ואת הארץ שפלות עצמו, והארץ היתה תוהו ובוהו וכו' כי עפר אתה ואל עפר תשוב ורוח אלקים מרחפת על פני המים. כלומר למי שמשפיל את עצמו כמים שהולך למקום נמוך.

ויבדל אלקים בין האור ובין החשך (א, ד) הנה ידוע דכל מה שעביר הקב"ה למב עביר וכל אשר יעשה ה' מראש ועד סוף טובות אמיתיות המה אלא שמקצתן גלויים ומקצתן נסתרים. כך שאין הבדל במעשיו של יוצר בראשית שהכל לטובה וההבדל הוא רק בעיני ההתגלות לבני אדם. וזהו וירא אלקים האור כי טוב שהכל מכירים בטובתו משא"כ החשך שאין הכל מכירין, ובעיני זה ויבדל אלקים בין האור ובין החשך...

(באר שמואל אב"ד אונסדורף)

ולחשך קרא לילה (א, ה) הלילה מיועד לנצל את החשך לחשבון הנפש ואז גם חשך לא יחשיך (תהלים קל"ט). (על פי ייטב לב מסינעט)

ויהי ערב ויהי בקר יום אחד (א, ה) ערב אלו מעשיהם של רשעים, בקר מעשיהם של צדיקים יום אחד זה יום כפורים (מד"ד) נ"ל בפשטות ע"פ הגמ' ביומא שהעושה תשובה מאהבה וזדונות נעשות לו לזכויות. והנה הזמן המסוגל לתשובה הוא ביום הקדוש לפי"ז מש"כ ויהי ערב רמז שעדיין נקראים רשעים ויהי בקר שכבר נהפכו לצדיקים בזכות יום הכפורים.

(באר שמואל)

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

האשק שיחת הרא"ש זיע"א פ' תצלה תשל"ב (פ' זכור) הובא לפרסום ע"י א.א.

אמנם כאשר הוא מגיע לנסיון של כאב, הוא כבר מתוח ועצבני מחמת כל הזמן שלמד ועשה חסד, וכל מה שהלך לו מהר ובקלות נהיה עכשיו קטרוגים עליו. ולמה הגיע לידי כך, מכיון שהוא לא עומד בבחינת "שויתי ה' לנגדי תמיד כי מימיני בל אמוט". כי כאשר האדם חי בתחושה שכל פעולותיו שפועל (ביד ימין שבה כל פעולות האדם) מיד ה' היא זאת - "ימין ה' עושה חיל", אז "לא אמוט". ולכן כאשר הוא מגיע לקטרוג, דהיינו לנסיון שהוא עליו קטרוג, טוב לו כי עונתי שלא ישכח מי הוא והיכן הוא עומד - "למען אלמד חוקיך". אך מכיון שכל הזמן הוא לא עבד, בזמן שחי בקלות וברווחה הוא לא עבד בבחינת "אל תביאני לידי נסיון", להיפך, הוא עבד בבחינה של "אני ואפסי עוד", לכן כאשר הנסיון הזה מגיע הוא נופל לגמרי. הוא כועס כחיה טורפת ונעשה כבהמה (לא בחינת "בהמות הייתי עמך"). ולכן הוא מוכרח שוב להגיע לידי נסיון כזה, כי "עד יום מותו יחכה לו בתשובה להנטותו לתחיה".

הייתי עמך", שכל מה שהוא עושה לא כחו ועוצם ידו עשה את החיל הזה, רק כמו שבהמה עושה ואפילו לא יודעת מה שהיא עושה כי היא בהמה ואין לה דעת, כמו כן צריך להיות עבודת האדם. וכי מאחר שהרבש"ע נתן לו חכמה הוא צריך לנכס אותה לעצמו? לכן הרבש"ע מביא אותו לידי נסיון קשה בכדי שיעלה את כל הניצוצות שלו. והיות שבשעת הרווחה הוא נפל, ולא עמד בבחינת "אל תביאני לידי נסיון", ונהיה מעוטף בקטרוגים וקליפות, הרבש"ע המרחם על הבריות מרחם עליו לבל ידח ממנו ידח, והכל חוזר חלילה. הוא מביא אותו שוב לידי נסיון בכדי שיעלה את הניצוצות. אך היות שהוא לא עובד, הוא נופל ביאוש. מקודם היה לו גאווה ועכשיו הוא נופל ונהיה שבור. ומכל זה לא נהיה דביקות ואחדות הבורא. הוא לא בא לידי אמונה. רק מה, יש כאלו יהודים בעולם שעל ידם יהיה לו תיקון.

איך הם הגיעו לזה והוא לא? ובכלל למה זה מגיע וזה לא. איזה מין עולם הוא זה? למה משה רבינו היה כל כך גדול ובלעם כל כך באדמה? הענין הזה הוא עמוק מיני עמוק, אבל בפשטות כל זמן שאדם לא עובד עם עצמו ולא הגיע למציאות דביקות לא יוכל לעמוד בנסיון. למשל, זה ראה וגנב ומשה רבינו ראה ולא גנב, היות שהוא ראה את סיבת כל הסיבות, הוא קיבל מכה ונבהל. כל אדם מוכרח לגנוב, משה רבינו, דוד המלך, רבי עקיבא, כולם מוכרחים לגנוב, יש "אחד"

והיות שבדרך הקלה הזו הכל הולך לו בקלות, התפילות וכל המעשים הטובים, והוא חושב שהוא לומד והוא מתפלל, והמחשבות שלו בונים לו בנינים גדולים של גן עדן ושל שכר שיהיה לו, והוא מדמה בנפשו שהוא מחזיק את העולם. ובאופן כזה הוא חי ועושה את המצות באופן שיש לו אחיזה, והוא בעצמו מציאות. והרי המצוה צריכה להיות באמונה, בבחינת "בהמות

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

המשך מעמ' קודם

מרדכי הצדיק לא נפל והמן הרשע כן? אפשר להבין שהוא התחזק והוא לא, אך עדיין השאלה קיימת, למה בנשימה הזו הוא התחזק והוא לא? למה מרדכי הצדיק התחזק והמן לא? הרי לשניהם יש את אותם כוחות, וכי המן נולד ממין אמא אחרת ומרדכי הצדיק ממין אמא אחרת? והרי אברהם אבינו יצא מתרח, ו"אחד היה אברהם", איך הוא הצליח? אם תרח לא היה כזה איך אברהם היה? אכן, ההבדל כולו הוא נשימה, ובעצם פחות מנשימה. כי בשעה שאדם נכנס בדרכי האמונה הוא מכיר ויודע שהוא בעצם רע, גם הצדיק נופל. אם הוא לא נופל מיליאדי פעמים הוא לא נקרא צדיק. צדיק הוא זה שמבין את השני. אך זה שמתפלל ומתנוענע חזק ויודע ללמוד ועושה חסדים גדולים זה שום דבר, זה אמנם דבר גדול מאד, "והגית בו יומם ולילה", אבל לפני הרבש"ע, וכלפי התפקיד שלו להגיע למציאות של "למעני למעני אעשה", זה שום דבר. לכל אחד יש את הדרך שלו איך שיגיע לבחינה הזו, כמו שמשה רבינו הגיע לבחינה של "למעני אעשה", וכן דוד המלך ורבי עקיבא כולם הגיעו לבחינה הזו, כך גם אנו צריכים להגיע לבחינה הזו. כי כשם שאין רועה בלא צאן כך אין צאן בלא רועה, ואנו מוכרחים את הרועה, את הבחינה של הרועה, ולכן כל אחד מוכרח להיות בבחינה של הרועה, הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו. ומכיון שאנו לא הגענו לבחינה הזו לכן אנו נמצאים בגלות.

המשך יבוא אי"ה

שהוא המציאות ואין שני לו שיסית אותו לגנוב, אבל משה רבינו ודוד המלך וכיוצא בהם יש להם לכולם שני, שהוא מציאות הקדושה שמתלבש בלבוש של היצר הרע שמגרה אותנו בכדי שנתפלל ונקרא אליו.

ולמה הקדושה מתלבשת ביצה"ר, כי באמצעותו מגיע האדם להכרת עצמו ומזה להכרת הבורא. כי כנגד הטוב מוכרח שיהיה רע, והיות שהרבש"ע הוא טוב מוכרח שהרע הם בני האדם הברואים שלו, שם הוא המקום של הרע ומציאות הרע. ומציאות הרע הזה מביא לגילוי אלוקות, כי "מבשרי אחזה אלוקה", "מבשרי" - מן הרע שלי והגשמיות שלי, "אחזה אלוקה", מזה הוא רואה שיש אלוקה. הוא לא רואה, הוא מאמין. מתוך שרואה שהוא מציאות רע ולא יתכן שהוא יהיה מציאות טוב, ואם כן איך מגיע אליו שהוא יהיה טוב, איך הוא עשה חסד שאינו לפי הטבע שלו, שהרי הוא יסוד הרע, "רק רע כל היום", "כי יצר לב האדם רע מנעוריו" - משננער ממעי אמו, ואיך מגיע אליו טוב. ואז "מבשרי", כשאני קולט ומרגיש את מציאות הרע שלי, "אחזה אלוקה". רק שהאדם לא מרגיש בעצמו רע, הוא רואה בעצמו רק את הטוב. כי בזמן שהרע פועל האדם לא נמצא. הוא מיואש. המוח כבר לא במקום. חצי ראש קרוע וחצי שבור והיתר שרוף לגמרי. אבל כשהוא מכיר וחש את הרע שלו, הוא מגיע אל ההבנה: מהרע הזה איך יוצא טוב, והוא חי עם אמונה. כי "מבשרי" - אחזה אלוקה". זה נקרא אמונה.

למה משה רבינו לא נפל ובלעם כן נפל? למה

המשך פצוצים יקרים

ויאמר אלקים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים (א, 1) דרשו חז"ל למה לא נאמר כי טוב בבריאת יום השני כי נבראה בו המחלוקת. וצ"ב דהרי ביום הראשון גם נברא ההבדלה בין אור לחשך. ונאמר בה כי טוב? אלא שאינו דומה הבדלה בין שני דברים הפכיים אור וחשך להבדלה בין שווים לשווים שהיא המים. על כעין זה דרשו חז"ל שלא נאמר עליו כי טוב. (אהלי יעקב לרבי יעקב מהוסיאטין)

ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים וכתב את המאור הגדול ואת המאור הקטן (א, 2) דרשו חז"ל (חולין 38) אמרה ירח לפני הקב"ה אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד וכו' עי"ש כל הענין, שמעתי על פי הרמב"ם (מצוה פ"ח) שהלכנה אין לה אור מעצמה רק מה שמקבלת אור מהחמה. הלכנה סברה שיש לה אור מעצמה לכך אמרה א"ל לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד. והשיב לה הקב"ה לכו לעצמך ותראי שאין לך אור מצד עצמך. סוד זה מסר הקב"ה לישראל כי הגוים מונים לחמה שמושללת רק ביום כלומר בעוה"ז וישראל משוללים לירח שמושל ביום-בעוה"ז ובלילה בעוה"ב וזהו החדש הזה לכם שיהא שלכם שאתם דוגמתה.

ויאמר אלקים נעשה אדם בצלמנו וכו' (א, 26) איתא בפרקי דר"א בשעה שקרא אדם הראשון באו כל הברואים ואמרו בואו ונשתחוה פירושו מאחר ואדה"ר היה צורת כל הנבראים על כן בכריעתו להשי"ת הטה כל הנבראים להשי"ת כי האדם בהמיותו מטה כל הברואים לטוב וכן חז"ל להיפך. (שיח שרפי קדש)

ויכל אלקים ביום השביעי וכו' וישבת ביום השביעי וכו' ויברך אלקים את יום השביעי ויקדש אותו (ב, א-ג) בתאור מהות השבת לא מוזכר ערב ולא מוזכר חשך כי אם יום וכי אם בלשון קדושה, כי שורש היום קדושה ומאירה ואין מקום לערב ולחשך...

אלה תולדות השמים והארץ בהבראם (ב, 4) ה' זעירא - תכלית הבריאה היא העונה הנרמזת בהא זעירא. (בת עין להרא"ד מאבריש)

וכל עשב השדה טרם יצמח - ואדם אין (ב, 7) אומר רבי לוי יצחק מברדיטשוב (בקדושת לוי) על ידי שהאדם אין בעיני עצמו גורם שפע לעולם כך שעשב השדה צומח ועולה. כיוצא בזה אומר רבי ראובן מו"רנובצה (דודאים בשדה) שדשא ראשי תיבות דין שלום ואמת שעליהם העולם קיים. והוא מה שמרמז מהלשון תדשא הארץ דשא (א, 11) והנמצאים בשפלות כארץ יזכו לעומת לבושי יקר ככרי דשא. (מובא בספר דעת משה מקונין) ונהר יוצא מעדן וכו' ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים וכו' (ב, 10) הצדיק נקרא עדן מלשון עדנה והוא מקושר תמיד בעולמות עליונים. ונהר מלשון אור, יוצא אור גדול להשקות את הגן להשפיע לעוה"ז והיו לארבעה ראשים, האחד פישון ששונה הלכות, השני גיחון שהוא בהכנעה גדולה כמש"כ וכל הולך על גחון, השלישי חדקל חד קול פירוש תופס ומחזיק בעבודת השי"ת גדול בזריות ובחמימות והנהר הרביעי פרת רש"י פריין ורביין.

ודבק באשתו והיו לבשר אחד (ב, 24) כשמחשבתם דבוקה ב"אחד" המיוחד ברוך הוא וד"ל. (בית אהרן מקרלין) ויתעצב אל לבו (ו, 1) פירוש שהשי"ת התעצב בשביל לבו של אדם שנתן לו לב אכן כזה. [אבל] ונח מצא חן פירוש שנח היה צדיק והפך את עצמו והתחזק להתדבק בבורא ומצא חן, נח בהיפוך אתוון חן להיות לו חן בעיני השי"ת.

יו"ל ע"י מערכת החברותא רח' עדני 3 ירושלים

02 - 5829688 פקס: 02 - 5325477

ת.ד. 5080 ירושלים 91050

לעילוי נשמת

הר"ר דוד יעקב בן אריה מרדכי ז"ל נלב"ע א' מר חשון תשס"א

הר"ר יעקב רב בן אהרן שמואל ז"ל נלב"ע א' מר חשון תשס"א

ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת מוה"ר ר' אשר ב"ר אריה מרדכי זצ"ל זי"ע

